

MAK 2030 algamise kultuurivaldkonna alamtöörühma probleemide kaardistus

Sisukord

I PROBLEEMID, MIDA TÖÖRÜHMAS ON KÄSITLETUD JA OTSUS VASTU VÕETUD

LINDA-MARI VÄLI ESITATUD PROBLEEM NR. 1

Metsanduse arengukavade koostamisel ja täitmisel ei lähtuta valdkondadeülelestest alusdokumentidest ja nendes püstitatud eesmärkide saavutamisest

LINDA-MARI VÄLI ESITATUD PROBLEEM NR. 2

Ebapiisav loodusharidus, sh loodushoidlike tavade ning traditsioonilise Eesti rahvakultuuri tundmine.

LINDA-MARI VÄLI ESITATUD PROBLEEM NR. 4

Puudub ülevaade looduslikest pühapaikadest ja seadusandlik raamistik nende kaitseks.

TOOMAS LEMMING ESITATUD PROBLEEM NR. 5

Metsades leiduva pärandkultuuri säilimine ei ole piisavalt tagatud.

ART LEETE ESITATUD PROBLEEM NR. 6

Metsa kultuurilise funktsiooni ebapiisav uuritus

TOOMAS LEMMING ESITATUD PROBLEEM NR. 7

Füüsilisest isikust erametsaomanike (edaspidi talumetsaomanike) arvu ja nende omandis oleva metsamaa jätkuv vähenemine ning juriidilisest isikust metsaomanike (edaspidi firmametsaomanike) metsamaa pindala intensiivne suurenemine.

INDREK RÜNKLA ESITATUD PROBLEEM NR. 8

Mets kui inimese elukeskkonna osa ei ole ruumilise koostena arvel.

INDREK RÜNKLA ESITATUD PROBLEEM NR. 9

Raielankide suuruse, kuju ja maastikulise paigutuse kontrollimatus.

II PROBLEEMID, MIDA TÖÖRÜHMAS EI OLE JÕUTUD LÕPUNI KÄSITLEDA VÕI EI OLE ÜLDSE JÕUTUD KÄSITLEDA

III PROBLEEMID, MIS ON TÖÖRÜHMAS ESITATUD, KUID KÄSITLETUD TEISE PROBLEEMI ALL VÕI ÜHENDATUD TEISE PROBLEEMIGA

LINDA-MARI VÄLI ESITATUD PROBLEEM NR. 3

Väikemetsaomanike kui kultuuripärandi jätkajate hoidmise vajadus

I Probleemid, mida töörühmas on käsitletud ja otsus vastu võetud

Linda-Mari Väli esitatud probleem nr. 1

1.	Probleemi sõnastus	Metsanduse arengukavade koostamisel ja täitmisel ei lähtuta valdkondadeülestest alusdokumentidest ja nendes püstitatud eesmärkide saavutamisest
2.	Probleemi kirjeldus	<p>Eesti riigis on valdkondadeülelised lähetealusteks olevad alusdokumendid: Eesti Vabariigi Põhiseadus, Eesti säästva arengu riiklik strateegia “Säästev Eesti 21” ja Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030.</p> <p>A. Eesti Vabariigi Põhiseaduse preambulas on püstitatud põhilised eesmärgid, mida tuleb konstitutsioonilist võimu teostades saavutada – <i>”riik peab tagama eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise läbi aegade.”</i> Iga arengukava koostamisel ja iga selle meetme väljatöötamisel tuleb alati kõigepealt arvestada Eesti Vabariigi põhiseadusega ja seal püstitatud peaesmärkidega. Täni ei ole metsanduse arengukavade koostamisel arvestatud Põhiseaduse põhiliste eesmärkidega ning kohati on metsanduse arengukava eesmärkide täitmine töötanud Põhiseaduse põhiliste eesmärkide täitmisele vastu.</p> <p>B. Eesti säästva arengu põhimõtted on paika pandud säästva arengu riikliku strateegiaga „Säästev Eesti 21“. Eesti säästva arengu riiklik strateegia Säästev Eesti 21 on <u>Eesti jätkusuutliku arengu</u> riiklik strateegia kuni <u>2030.</u> aastani. Säästev Eesti 21 on säästva arengu pikaajaline raamdokument, mis kiideti <u>Riigikogus</u> heaks <u>14. septembril 2005.</u> Säästev Eesti 21 kohaselt on Eesti pikaajalised säästva arengu eesmärgid aastani 2030:</p> <ul style="list-style-type: none">- <u>Eesti kultuuriruumi elujõulisus.</u>- Inimese heaolu kasv.- Sotsiaalselt sidus ühiskond.- Ökoloogiline tasakaal. <p><i>(Kehtiv metsanduse arengukava ei aita tagada Eesti kultuuriruumi elujõulisust, vaid töötab olulisel määral selle eesmärgi saavutamisele vastu.)</i></p> <p>Eesmärk nr 1: EESTI KULTUURIRUUMI ELUJÕULISUS Sisu - Vastavalt Eesti Vabariigi põhiseadusele peab Eesti riik ”tagama eesti rahvuse ja kultuuri säilimise läbi aegade”. Eesti jätkusuutliku arengu nurgakiviks on eesti rahvuse ja <u>eesti kultuuri jätkusuutlikkus,</u></p>

		<p>seada postuleeriv arengueesmärk on fundamentaalse tähendusega, eestluse püsimine on Eesti arengueesmärkide reas esimesel kohal.</p> <p>C. Keskkonnastrateegia aastani 2030 on keskkonnavaldkonna arengustrateegia, mis juhindub Eesti säästva arengu riikliku strateegia “Säästev Eesti 21” põhimõtetest ja <u>on katusstrateegiaks kõikidele keskkonna valdkonna alavaldkondlikele arengukavadele, mis peavad koostamisel või täiendamisel juhinduma keskkonnastrateegias toodud põhimõtetest.</u></p> <p><u>Keskkonnastrateegia metsanduse osa eesmärk on:</u> Metsakasutuses ökoloogiliste, sotsiaalsete, kultuuriliste ja majanduslike vajaduste tasakaalustatud rahuldamine väga pikas perspektiivis (pikemas kui strateegias käsitletud aeg 25 a). Eesmärgi saavutamise meetmed (tegevussuunad) on:</p> <ul style="list-style-type: none">• Metsanduse arengu pikaajaline kavandamine majanduslike, sotsiaalsete, ökoloogiliste ja kultuuriliste vajaduste tasakaalustatud rahuldamisest lähtudes. <p>D. Iga koostatav metsanduse arengukava peab olema kooskõlas ka Riigikogus heaks kiidetud metsaseaduse eesmärkidega: “Metsaseaduse eesmärk on tagada metsa kui ökosüsteemi kaitse ja säästev majandamine.” Metsaseaduse paragrahvi 2 lõikes 2 on toodud ka säästva metsa majandamise definitsioon: “(2) Metsa majandamine on säästev, kui see tagab elustiku mitmekesisuse, metsa tootlikkuse, uuenemisvõime ja elujõulisuse ning ökoloogilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi vajadusi rahuldava mitmekülgse metsakasutuse võimaluse.”</p> <p><u>KOKKUVÕTE:</u> Kuna kehtiva metsanduse arengukava osa eesmärgid ja nende täitmine on kohati vastuolus valdkondadeülestes alusdokumentides püstitatud eesmärkidega, siis MAK2030 tuleb koostada selline, et see aitab täita nendes valdkonnaülestes alusdokumentides püstitatud eesmärkide täitmist. Kuna nii Põhiseadus, Säästva arengu seadus kui ka Metsaseadus näevad ette meie loodusvarade jätkusuutliku majandamise vajadust ning elustiku kaitset, siis peab kindlustama, et Eesti metsamajanduse eesmärgid alluksid eelpool nimetatud valdkonnaülestele dokumentidele.</p>
3.	Miks see on tähtis?	Selle probleemi lahendamine aitab kaasa põhiseaduses püstitatud riigi peaesmärkide täitmisele. Aitab tagada omariikluse ning õigussüsteemi kui terviku säilimise ja tõsiseltvõetavuse. Kuna Eesti põhiseaduse

		eesmärgiks on kultuuri ja maa kaitsmine. Põhiseaduse preambul ja para 5.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	See on probleem kogu ühiskonna ja riigi jaoks. Kõigi kodanike jaoks kes tahaksid sidusat õigussüsteemi ja head igakülgselt tasakaalustatud MAKi.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Tegemist on metsandusliku probleemiga. Probleemi juured on selles, et tänini on üht kitsast valdkonda, metsandust, püütud arendada arvestamata valdkondadeüleseid alusdokumente ning nendes püstitatud eesmärkide saavutamisest.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Fakt on see, et kehtivas metsanduse arengukava osa eesmärke ja nende täitmine on vastuolus valdkondadeülestes alusdokumentides püstitatud eesmärkidega, seda eriti eesti kultuuri järjepidevuse säilitamise osas.
7.	Kas probleem on lahendatav	Kindlasti on.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Kui probleemiga ei tegeleta, valmib metsanduse arengukava, mis on vastuolus valdkondadeüleste alusdokumentidega ning arengukava töötab vastu nendes püstitatud eesmärkide saavutamisele.
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Probleem sõnastatud.

Linda-Mari Väli esitatud probleem nr. 2

1.	Probleemi sõnastus	Ebapiisav loodusharidus, sh loodushoidlike tavade ning traditsioonilise Eesti rahvakultuuri tundmine.
2.	Probleemi kirjeldus	Eesti inimeste pärimuslik loodustundmine väheneb. Talupojapärimuse ja esivanemate loodushoidlike tavade käsitlemist tuleks senisest enam tutvustada, kaasates sellesse tegevusse ka teisi ministere, näiteks haridusministeeriumi. Samuti tuleks tegeleda senisest enam looduslike pühapaikade kui erakordse kultuuripärandi tutvustamisega, loodusemetsa ja majandusemetsa võrdlevate materjalide jagamisega, samuti püsimeetsanduse ja intensiivmetsanduse erinevuste tutvustamisega jms.
3.	Miks see on tähtis?	Ei täideta põliseid tavasid metsamajanduses nt raierahu ja pärandkultuuri säilitamine. Loodushariduses on lünk, millega on vaja tegeleda.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	Inimeste jaoks kes pooldavad maalähedast ja traditsioonilist mõtteviisi. Oluline ka tulevikku vaatavatele ja alalhoidlikele inimestele. Siin peetakse silmas väikemetsaomanikke, kes on talumetsa omanikud. Probleemi on tõstatanud maal elavad inimesed.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Rahvakultuuri tavad on seotud metsandusega ja seetõttu on tegu metsandusliku probleemiga.

6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Looduslike pühapaikade rüüstamine ja vähene teadlikkus looduslike pühapaikade osas, mis tekitab konflikte. Probleemiks kevad-suvised raied, mis ohustab linde. Tuleks parandada olemasolevaid õppekavasid.
7.	Kas probleem on lahendatav	Probleem lahendatav õppekavade täiendamisega, kodulooringid, õuesõpe, koolimetskonnad, kultuurihoiualad.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Väheneb kultuurilise järjepidevuse säilitamise võimekus. .
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Probleem sõnastatud

Linda-Mari Väli esitatud probleem nr. 4

1.	Probleemi sõnastus	Puudub ülevaade looduslikest pühapaikadest ja seadusandlik raamistik nende kaitseks.
2.	Probleemi kirjeldus	Esialgsetel hinnangutel on Eestis on kaardistamata ~ 4000 ajaloolist looduslikku pühapaika, millest ca 2000 asuvad metsades. Muinsus- ja/või looduskaitsealuse alusel on Eestis mingil määral kaitse all ca 500 looduslikku pühapaika, ligi 250 neist asuvad metsamaal ning on metsatööde tõttu ohustatud. Ülekaalukas osa looduslikest pühapaikadest on täiesti kaitsmata ning seetõttu hävitatakse ja rüvetatakse Eestis metsade majandamise kaudu sadu hektareid hiisi ja teisi looduslikke pühapaiku. Hävitamise ja rüvetamise all peetakse silmas teadmatusest tulenevat metsamajandust ja detektorismi. Looduslike pühapaikade inventeerimine ja kaitse tuleb tagada, kaitsmaks ainulaadset osa Eesti kultuuripärandist. Defineerida tuleb rüüstamine ja rüvetamine ja ka hiie ja pühapaiga ala.
3.	Miks see on tähtis?	SA Hiite maja küsitluse järgi on teemat pidanud tähtsaks 84% vastanutest. (EMA saadab lingid uuringutele).
4.	Kelle jaoks on see probleem?	SA Hiite maja küsitluse järgi peab enamik inimesi pühapaikade teemat oluliseks ja ka soovitakse teema kohta rohkem informatsiooni. Põhiseaduse para 5.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Paljud objektidest asuvad metsamaal. Puudulik info sh asupaikade osas, teadmatusest pühapaikade ja hiite sh hoidmise ja tavade osas.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Ahto Kaasik on avalikustanud ülevaate, kus ca 80 juhtumikirjeldust. (EMA saadab lingid).
7.	Kas probleem on lahendatav	Lahendatav, läbi viia inventeerimine. Kokkulepete saavutamine maaomanikega kasutamise ja hoolduse osas.

8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Kaotame olulise osa Eesti põliskultuurist ja kultuuripärandist. Kaob ka kombeline traditsioon.
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Täiendame. Muinsuskaitseametist saadetakse parandusettepanek.

Toomas Lemming esitatud probleem nr. 5

1.	Probleemi sõnastus	Metsades leiduva pärandkultuuri säilimine ei ole piisavalt tagatud.
2.	Probleemi kirjeldus	<p>Käesolevaks ajaks on inventeeritud ja kirjeldatud üle 38 tuhat pärandkultuuri objekti, millest ligemalt 40 % asuvad metsamaal. Lisaks sellele leidub metsades arvukalt pärandkultuuri objekte, mis ei ole veel inventeeritud ja kirjeldatud.</p> <p>Eesti põliskultuur pärineb maalt-talust ning seetõttu asub ka väga suur osa pärandkultuuri objekte just põlistel talumaadel-talumetsades.</p> <p>Kuid selle arvuka kultuuripärandi säilimine on ohus.</p> <p>A. Valdavalt on talumetsade tagasisaanutel kahe põlvkonna pikkune omandisuhte järjepidevuse katkestus nõrgendanud tänastes talumetsaomanikes nende metsades leiduva kultuuripärandi olulisuse teadvustamist. Samuti ei anta sellekohaseid teadmisi ka meie haridussüsteemis.</p> <p>B. Ligemalt 200 000 ha pärandkultuuriobjektide rikast põliseid talumetsi on läinud otsesest majanduslikust huvist lähtuvalt majandamisega tegeleva organisatsiooni (RMK) kätte ning nendes metsades hakkavad töötama mitte selle põliskultuuri loojate järeltulijad, vaid firmad.</p> <p>C. Riik ei ole loonud arusaadavat seadusandlikku raamistikku metsas leiduva kultuuripärandi säilitamise ja hoidmise soodustamiseks..</p>
3.	Miks see on tähtis?	Meie ühise kultuuripärandi säilitamine on põliskultuuri järjepidevuse säilitamise seisukohalt ülioluline.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	See on probleem kogu ühiskonna jaoks.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	<p>Tegu on metsandusliku probleemiga, sest väga paljud pärandkultuuriobjektid (37%) asuvad metsamaal või on seotud metsade majandamisega.</p> <p>Probleemi juured:</p> <p>A. Kahe põlvkonna pikkune maa- ja metsa omandisuhte katkestus ning linnastumine on nõrgendanud inimeste suhtumist meie põliskultuuri väärtustesse ning selle säilitamise vajalikkusesse.</p> <p>B. Eesti seadustes puudub võimalus meie ühise kultuuripärandi säilitamise ja hoidmise soodustamiseks.</p>

6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Fakt on, et järjest enam on läinud kultuuripärandirikast põlist talumetsamaad meie põliskultuuri loojate ja nende järeltulijate omandist üle teisest majandus- ja kultuuriruumist tulnute omandisse, kes ei oska, ei tea või ei pea oma majanduslikust huvist lähtuvalt vajalikuks säilitada ja hoida metsas leiduvaid pärandkultuuri objekte.
7.	Kas probleem on lahendatav	Probleem on lahendatav. Vajalik on teema osas täiendavalt harida/koolitada nii maa- ja metsaomanikke ning metsades töötavaid inimesi, kui ka igas vanuses ühiskonnaliikmeid. Vajalik oleks luua hea tava, mille kohaselt tuleb omandi vahetumisel uusi maaomanikke teavitada kinnistul asuvatest pärandkultuuri objektidest. Metsaseaduses tuleb taastada see säte, mis kohustas metsade inventeerimise käigus inventeerima ka seal leiduvaid pärandkultuuri objekte ning kirjeldama neid ja nende säilitamist-hoidmist metsamajandamiskavas. Muinsuskaitseeaduses tuleb sätestada pärandkultuuri objektide ning kultuurihoiualade mõiste, säilimise tagamine ja tähistamine. Riiklikult tuleb soodustada kultuuripärandi omanikuhoidu.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Kui probleemiga ei tegeleta, siis hävib suur osa meie ühisest kultuuripärandist ning seda vähem suudame säilitada eesti kultuuri järjepidevust.
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Probleem on sõnastatud.

Art Leete esitatud probleem nr. 6

1.	Probleemi sõnastus	Metsa kultuurilise funktsiooni ebapiisav uuritus
2.	Probleemi kirjeldus	Puudega seotud kultuuripärandi nt käsitöö uurimine on hääbunud. Puuduvad teaduslikud uuringud metsaga seotud kultuuri ja eestlaste loodustunnetuse muutumise kohta.
3.	Miks see on tähtis?	Mõista inimese ja metsa suhet ja suhte muutumist kuni tänapäevani. Aitab säilitada metsa kultuurilise funktsiooni järjepidevust.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	Teadus- ja haridusringkondade jaoks. Aitaks metsamajandajatel ja otsustajatel teha paremaid otsuseid. Ühiskonnal puudub ülevaade metsaga seotud kultuuris toimuvast.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Probleem on seotud metsamajandusega ja ühiskondlike protsessidega laiemalt. Puudub riiklik huvi põhjaliku eestlaste loodustunnetusega seotud teadusuuringute läbiviimiseks.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Metsaga seotud kultuuriuurimuslike teadusartiklite arvu vähesus ja langus võrreldes varasema ajaga.
7.	Kas probleem on lahendatav	Lahendatav läbi riiklikult tellitud uuringute teostamise.

8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Teadmine metsa kultuurilisest funktsioonist hääbub.
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Probleem on sõnastatud.

Toomas Lemming esitatud probleem nr. 7

1.	Probleemi sõnastus	Füüsilisest isikust erametsaomanike (edaspidi talumetsaomanike) arvu ja nende omandis oleva metsamaa jätkuv vähenemine ning juriidilisest isikust metsaomanike (edaspidi firmametsaomanike) metsamaa pindala intensiivne suurenemine.
2.	Probleemi kirjeldus	Järjest enam väheneb talumetsaomanike, meie põliskultuuri järjepidevuse kandjate, arv ning talumetsaomanike omandis oleva metsamaa pindala. Väheneb metsade püsiomanikkond. Siseriiklike metsandustoetustega ja EL metsameetme toetustega soodustatakse metsaomandi koondumist firmade omandisse. Metsandusliku ühistegevuse suunamisel ei arvestata rahvusvaheliselt tunnustatud ühistegevuse põhimõtetega ning see on toonud kaasa talumetsaomanike vähese huvi ühistegevuse vastu.
3.	Miks see on tähtis?	<u>Mida vähem on meil talumetsaomanikke ja talumetsi, seda:</u> -vähem on meil põliskultuuri järjepidevuse kandjaid ning seda vähem kasvab neid juurde; -kiiremini hääbub meil maaelu ja maakultuur; -vähemsäästvam on meie metsamajandus; <u>Mida rohkem on meil talumetsaomanikke ja talumetsi, seda:</u> -jätkusuutlikum on meie põliskultuuri järjepidevus; -jätkusuutlikum on maaelu, maakultuuri ja kultuuripärandit austava ning selle jätkusuutlikuna hoida oskava järeltuleva põlvkonna kasvatamine; -tervem on kogu meie ühiskond; -kindlamalt säilib meil omariiklus; -suurem on meie riigi kaitsevõime (sõjalise kallaletungi või looduskatastroofi puhul) -turvalisem on elukeskkond maapiirkondades (püsielanik hoiab omandil silma peal)
4.	Kelle jaoks on see probleem?	See on probleem kogu ühiskonna ja riigi jaoks.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Tegu on metsandusliku ja metsandusest tuleneva probleemiga. Probleemi juured on järgmised. A. Riiklikult on loodud firmadele metsade majandamiseks soodsamad tingimused kui talumetsaomanikele. B. Puudused kehtivas seadusandluses ja arengukavas.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta	Taasiseseisvunud Eestis ei olnud ühtegi firmat, kellel oleks olnud õigus maid (metsi) tagasi saada. Samal ajal oli teoreetiliselt

	probleemi olemasolu?	<p>~140 000 põlistalu endisel omanikul või nende järeltulijatel võimalik tagasi saada ca 3 milj. ha maad.</p> <p>2008 aastaks olid firmad kokku ostnud 207 100 ha endisi põliseid talumetsi ning 2016 aastaks juba 430 300 ha ja aasta aastalt see pindala suureneb.</p> <p>2008 aastal oli talumetsaomanike omandis 766 300 ha talumetsi ning 2016 aastal ainult 664 300 ha ja aasta aastalt see pindala väheneb.</p> <p>Põllumajandusministeeriumi andmeil maksti metsameetme 1.5.1 raames aastail 2007-2014 välja toetuste üldsummast füüsilistele isikutele vaid 16% ning juriidilised isikud said ülejäänud 84 % toetustest.</p> <p>2010 aastal oli metsaühistutesse koondunud firmade metsade pindala 155 331 ha (59 % kogu firmametsade pindalast) ja 2015 aastaks oli see suurenenud juba 300 723 ha-ni (80 % kogu firmametsade pindalast).</p> <p>2010 aastal oli metsaühistutesse koondunud talumetsade pindala 75 533 ha (10 % talumetsade pindalast) ja 2015 aastaks oli see suurenenud 155 160 ha-ni (22 % talumetsade pindalast).</p>
7.	Kas probleem on lahendatav	<p>Probleem on lahendatav.</p> <p>A. Riiklikult tuleb seadusandluse ja toetuste süsteemi loomise kaudu soodustada talumetsaomandi säilitamist ja pidurdada talumetsaomanike arvu vähenemist ning teha kõigile talumetsaomanikele kättesaadavaks siseriiklikud metsanduslikud toetused (100 000 talumetsaomanikul puudub alates 2020 aastast siseriiklike metsandustoetuste taotlemise võimalus) ja lõpetada firmametsaomanikele siseriiklike toetuste maksmine.</p> <p>B. Riiklikult tuleb kaasa aidata talumetsade kasumlikuma majandamise kujundamisele. (Talumetsad koosnevad võrreldes firmametsadega oluliselt suuremas mahus majanduslikult väheväärtlikumat puitu kasvatavatest metsadest, sest talumetsades on palju metsastunud endisi karja-, heina- ja põllumaid. Samuti on väga suur hall lepa puistute osakaal.)</p> <p>C. Riiklikult tuleb väärtustada põlistalud kui ainukesed Eesti põliskultuuri materjaalse ja ka vaimse kultuuripärandi järjepidevuse kandjad.</p> <p>D. Metsa- ja maaomandi järjepidevus aitab alaliselt säilitada Eesti põliskultuuri materjaalse kui ka vaimse kultuuripärandi järjepidevuse säilimist läbi aegade.</p> <p>E. Seadusandlikult sätestada peremetsanduse mõiste</p>
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	<p><u>Kui probleemiga ei tegeleta, siis:</u></p> <p>A. <u>järjest raskemaks muutub põhiseaduse peamiste eesmärkide - eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise tagamine;</u></p>

		<p>B. suureneb eestlaste väljaränne, sest maa- ja metsaomand ei seo teda enam Eestiga;</p> <p>C. langeb Eesti ja Eesti metsanduse maine, sest väheneb säästva metsanduse (pere- ehk talumetsanduse) osakaal ja suureneb mittesäästva (firmametsanduse) osakaal;</p> <p>D. järjest rohkem läheb metsast saadav tulu maaelust ja maaelu arendamisest välja (ka Eestist välja);</p> <p>E. nõrgeneb siseturvalisus ja riigi kaitsevõime</p>
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Uurida probleemi seost majanduse ja sotsiaal valdkonna probleemidega. Probleem on sõnastatud.

Indrek Rünkla esitatud probleem nr. 8

1.	Probleemi sõnastus	Mets kui inimese elukeskkonna osa ei ole ruumilise koostena arvel.
2.	Probleemi kirjeldus	Metsad, mis on vahetus kontaktis asustusega, on ruumilise keskkonna identiteedi kujundajad. Ruumilist keskkonda kavandatakse planeeringutega. Metsaraiet planeeringud ei mõjuta. Metsaraiet kogukondade ja ruumipädevusega spetsialistidega ei kooskõlastata. Seetõttu on metsade säilimine väljaspool ruumilise keskkonna kavandamise haardeulatust. Planeeringud võiksid olla raiete kavandamisel arvestatavad dokumendid.
3.	Miks see on tähtis?	Asulate ja üksiktalude puhul on lähiümbrus samavõrd tähtis elukeskkonna osa kui asumi sisene avalik ruum. Väikese asula puhul näevad kohalikud elanikud ümbritsevates metsa-alades oma ühisruumi piiritlevat elementi. Maa-elukeskkonna põhiline atraktor on loodusega koos olemises. Paljud külad on ise metsas. Metsa säilimine või mahavõtmine mõjutab oluliselt küla ruumilist pilti, koos sellega ka elanike ruumilist identiteeti pikaks ajaks. Demograafilised rändeprotsessid on metsa kasvamise tsükliga hetkel samas skaalas.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	Asulate ja üksiktalude elanikud, suvitajad, külalised, võimalikud maale asujad ja ärakolijad, maalelamise potentsiaal.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Tegu on menetlusprotseduuride probleemiga. Küsimuses võiks saada kaasa rääkida kogukond ja ruumipädevusega spetsialistid KOVi tasandil.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Uuring ... Meedia ... praktika RMK. (Indrek Rünkla saadab uuringu).
7.	Kas probleem on lahendatav	On. Isegi ilma erilise majandusliku mõjuta. Planeeringutele tuleb anda voli määrata metsanduslikke piiranguid, kohustust mingis piirkonnas KOV-iga kooskõlastada. Keskkonnamõju hindamises ka ruumilise mõju hindamine. Ennetavat mõju avaldab piirinaabri teavitatus metsateatise

		menetlusest, millest võiks saada hea tava. Nii kõrgendatud avaliku huviga alade majandamise juhised kui üksiktalude raie-eelne teavitus.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Metsamajanduslik vaade võidab ja elukeskkonna mõttes jäävad niigi tühjenevad väike-asulad veelgi ebaatraktiivsemaks. Teise variandina püütakse kõik asumiümbruste metsad kaitse alla võtta ja see pärsib metsa majandamist.
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Probleem on sõnastatud.

Indrek Rünkla esitatud probleem nr. 9

1.	Probleemi sõnastus	Raielankide suuruse, kuju ja maastikulise paigutuse kontrollimatus.
2.	Probleemi kirjeldus	Lageraie lankide paigutuse määrab metsamajandamise ökonoomsus ja krundipiiride juhuslik laotus. Malekorras ruutmustriga maksimumsuurusega langid on suuremates majandusmetsades täitsa tavapärase ja arusaadava struktuur. Asumite läheduses tuleks rohkem arvestada maastiku reljeefi, looduslikke üleminekuid, teid, hoonestust, ilmakaari ja ühiskondlikku kasutust.
3.	Miks see on tähtis?	Asumiümbruse ühiskondliku ressursina toimivad metsad piiritlevad asumi avalikku ruumi. Nappide kasutajatega avaliku ruumi liigsuureks kasvamine pärsib kohatunnet ja inimeste turvalisust.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	Asulate elanikud, suvitajad, külalised, võimalikud maale asujad ja ärakolijad, maalelamise potentsiaal.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Raiet ei vaadata ruumiloomena. Asulate ümbruses peaks seda tegema.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Uuring ... Meedia ... praktika RMK.
7.	Kas probleem on lahendatav	Tuleks liikuda kompensatsiooni mehhanismi loomise poole, millest võiks saada ühiskondlik kokkuleppe. Näiteks üksiktalude puhul, põhjendatud raadiuse ulatuses majandada metsa püsimeetsanduse võtetega.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Rahvuslik maastikutaju kaob. Väheneb põliskultuuri praktiseerimise võimalus.
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Sõnastatud. Ökoloogia töörühmas sarnase probleemi tuvastamine.

II Probleemid, mida töörühmas ei ole jõutud lõpuni käsitleda või ei ole üldse jõutud käsitleda

On teada, et töörühma esitatakse veel kaks probleemi.

III Probleemid, mis on töörühma esitatud, kuid käsitletud teise probleemi all või ühendatud teise probleemiga

Linda-Mari Väli esitatud probleem nr. 3

1.	Probleemi sõnastus	Väikemetsaomanike kui kultuuripärandi jätkajate hoidmise vajadus
2.	Probleemi kirjeldus	Peatamaks trendi, kus järjest enam metsamaad läheb suurfirmade omandisse, tuleb kaotada maamaksu nõue alla 100-hektarilistelt metsaomanditelt. Antud meede vähendab ka raiesurvet, samuti majandavad väiksema metsaomandi omanikud oma maid suurettevõtetest, eriti välismaistest keskmiselt heaperemehelikumalt. Saamata jääva tulu saab kompenseerida näiteks enam kui 100-hektariliste metsaomanike maamaksu tõstes. Luua saab ka veelgi innovaatilisemaid meetmeid, sest loodusliku kapitali kontseptsioonist lähtuvalt tuleb maksustada taastuva loodusvara kasutamist, aga mitte selle eksistentsi kui sellist.
10.	Otsus	Sõnastatud. See probleem on käsitletav probleemi number 7 all. Füüsilisest isikust erametsaomanike (<i>edaspidi talumetsaomanike</i>) arvu ja nende omandis oleva metsamaa jätkuv vähenemine ning juriidilisest isikust metsaomanike (<i>edaspidi firmametsaomanike</i>) metsamaa pindala intensiivne suurenemine.